

2025 - Výročná správa

Obsah

<u>Obsah</u>	1
<u>Príhovor riaditeľa</u>	2
<u>Knižničný fond a výpožičné služby</u>	4
<u>Stála burza kníh Prečítané</u>	6
<u>Kultúra v knižnici</u>	7
<u>Vzdelávanie v knižnici</u>	8
<u>Multimediálny ateliér SmartLab</u>	9
<u>Deti a mládež v Mestskej knižnici</u>	10
<u>Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých</u>	11
<u>Priestor pre vizuálne umenie</u>	13
<u>Letné čítárne a sezónne zážitky</u>	14
<u>Knižnica v meste, mesto v knižnici</u>	15
<u>Výročie 125 rokov knižnice</u>	16
<u>Kultúra otvorená, slobodná, rozmanitá a žiadna iná</u>	17
<u>Rekonštrukcia a revitalizácia priestorov</u>	18
<u>Modernizácia služieb knižnice</u>	19
<u>Čerpanie nákladových položiek</u>	20
<u>Komentár k čerpaniu nákladových položiek</u>	22
<u>Plnenie ukazovateľov programového rozpočtu</u>	26
<u>Roky v číslach</u>	28
<u>Poďakovanie</u>	30

Príhovor riaditeľa

V roku 2025 mala knižnica otvorené 260 dní. Na Kapucínskej a Klariskej, na Laurinskej, v Letnej čítárni U červeného raka aj na kúpalisku Mičurin. Začiatkom každého roka sa všetci zamestnanci stretávame a ohliadame za rokom uplynulým. Čo sa podarilo, z čoho máme radosť, ale aj čo sme sa naučili. Veľa toho o našej práci prezrádzajú čísla. Vieme tak napríklad to, že v každý jeden otvárací deň knižnice:

- vyberieme, nakúpime a do regálov pripravíme 26 nových kníh,
- nás navštívi 462 ľudí - kvôli knihám, programu, práci, štúdiu alebo odpočinku,
- požičiame 1024 kníh,
- zrealizujeme 3 akcie, vo vlastnej produkcii alebo s partnermi,
- zaregistrujeme 38 používateľov a používateľiek,
- spracujeme 5 faktúr, objednávok alebo zmlúv.

V celom roku 2025 knižnicu navštívilo celkom 120 715 osôb. A dohromady sa vypožičalo 267 458 kníh a časopisov. Zo záznamov vyplýva, že obe tieto hodnoty sú rekordné v celej histórii knižnice. V kombinácii s ďalšími ukazovateľmi tiež môžeme povedať, že súčasné návštevníctvo sa do knižnice počas roka vracia častejšie ako predtým. Môže to byť jedným z dôkazov toho, že literatúra a čítanie zohrávajú v životoch ľudí dôležitú úlohu. 25 % z nášho používateľstva sú pritom deti do 15 rokov. A ďalších 25 % je študentstvo. Podaktorí akiste z povinnosti, avšak podľa našich štatistík nemôžeme potvrdiť často spomínaný trend nečítajúcich mladých. Veľa toho však ostáva skrytého mimo to, čo sa dá jednoducho spočítať.

Čomu ďalšiemu sme teda venovali čas a energiu?

Napríklad vzniku veľmi kvalitného projektu rekonštrukcie a reorganizácie našich interiérov. Od architektonickej štúdie, ktorá zvíťazila vo verejnej súťaži, a hotových realizačných projektov ubehli desiatky hodín pripomienkovania zo strany celého tímu knižnice.

Viac ako 100 pracovných hodín sme v rôznych formátoch a formáciách venovali vzniku stratégie rozvoja knižnice do roku 2031. Sústavne a intenzívne na nej pol roka pracoval desaťčlenný tím, avšak zaangažovaný bol v nejakom momente každý z knižnice. Zapojení boli aj zástupcovia aktérov z blízkeho i vzdialenejšieho okolia knižnice. Participačných aktivít, ktoré nám pre rozvoj knižnice dodávali vhľady a impulzy zvonku, sa totiž zúčastnilo okolo 60 ľudí z radov partnerov. Koniec roka sme tak mohli osláviť s novou stratégiou a plánom nášho ďalšieho snaženia.

Účasťou na projekte SmartLab z dielne Centra vedeckých a technických informácií sme sa s mnohými ďalšími slovenskými knižnicami začali rozvíjať tiež ako miesto, kde sa ľudia môžu zoznamovať s najnovšími technológiami a aktívne ich pre svoje potreby a nápady využívať v priestore tvorivej digitálnej dielne. Aktívne sme sa zúčastnili festivalov BRaK, Comics Salón, Charon Con, a s bohatým programom samozrejme aj Bratislavských mestských dní. Tiež sme dôkladne oslavovali, keďže od založenia Mestskej knižnice v Bratislave uplynulo 125 rokov. Pohľadom do histórie knižnice sme sa uistili, že sa vždy zaujímala a snažila byť užitočná tým, ktorí sa môžu cítiť alebo priamo ocitnúť na okraji záujmu systému a spoločnosti. Nezamestnaným, zdravotne znevýhodneným, mladým rodinám. A tiež napríklad umelcom, ktorí nenachádzajú podporu svojej tvorby inde. A tak to zostane i naďalej.

Postupne sme priestory aj knihy vybavovali rádiovými technológiami, ktoré od ďalšieho roku ľuďom umožnia samoobslužné návštevy aj ochranu. Zároveň sme posilňovali technológie, ktoré robia priestory knižnice prístupnejšími. V spolupráci so Slovenskou národnou knižnicou sme skompletizovali pozostalosť zakladateľa Mestskej knižnice Jána Nepomuka Batku, ktorá tak už bude mať svoj domov v Bratislave.

Vzdelávali sme sa, aby sme mohli naše služby poskytovať v stále väčšej kvalite. S radosťou sme získali podporu nášho projektu mobilít v rámci programu Erasmus+. Vďaka nej sa môže 15 ľudí z knižnice poučiť a inšpirovať v knižniciach po celej Európe. Za poznaním však nebolo nutné len cestovať. Rekordné údaje sa týkajú tiež počtu a využitia ďalších vzdelávacích aktivít pre zamestnanectvo. Konkrétne išlo o 59 akcií na rôzne témy. Priznáme sa tiež k tomu, že jeden deň sme pre verejnosť zatvorili všetky prevádzky, aby sme sa všetci mohli stretnúť na internej konferencii pre zamestnancov, pozdieľať, čo sme sa kde naučili, a navzájom sa inšpirovať. Aktívne sme sa zúčastnili konferencií Knižnice 2025, Knihovny súčasnosti 2025 a Akadémia moderného knihovníka, ale aj podujatí Učiaca sa Bratislava, Impact Summit nebo Odvaha rozprávať.

Pripravovali sme niekoľko žiadostí o externé financovanie, vrátane medzinárodného projektu Interreg, o ktorom už teraz, pri písaní tejto správy vieme, že bol podporený. Žiaľ, z domácich podporných zdrojov, čo v časech jeho transparentnej funkčnosti býval tradične najmä Fond na podporu umenia, prišla v roku 2025 podpora minimálna, a to napriek odporúčaniam odborných komisií. Okrem iného sme spoluvytvárali tiež žiadosť o titul UNESCO Bratislava mesto literatúry, ktorá však zatiaľ podporená nebola. Budeme sa v tomto smere snažiť aj naďalej.

Rôznymi spôsobmi sme vyjadrovali znepokojenie nad situáciou v rezorte kultúry a spolu s množstvom ostatných organizácií a aktérov poukazovali na hroziace škodlivé dopady krokov Ministerstva kultúry, realizované bez odbornej diskusie aj bez zjavnej koncepcie.

A stále to je len zlomok z toho, čo v knižnici za uplynulý rok vzniklo.

Je tu aj množstvo príbehov a zážitkov, ktoré môžu ilustrovať ďalšie spôsoby využitia knižnice. Nádvorím na Klariskej ulici sa často nesie živá hudba z klavíra či iných nástrojov, na ktorých v knižnici mládež skúša alebo hrá len tak, pre radosť. Oddelením pre deti zaznievajú výkriky zo zaujatia hrou. Z Oddelenia pre nevidiacich a slabozrakých sa zase ozýva smiech, napríklad pri hravom workshope o tom, ako sa správať k nevidiacemu človeku. Z Letnej čítárne U červeného raka neutíchajúci potlesk po koncertoch i nad výkonmi detí v súťaži Bratislava, moje mesto. Od výpožičných pultov možno začuť milé konverzácie o prečítaných knihách, zahliadnutých predstaveniach na ich motívy či len tak o živote. V SmartLabe vidieť potešenie senioriek nad tanciermi, potlačenými fotkami ich vnúchat. Alebo spokojné úsmevy študentov, ktorí našli, čo potrebovali, či už to boli knihy alebo pomoc od personálu. Aj to sú dôvody, prečo ľúbime prácu v knižnici. O tom všetkom aj o mnohom ďalšom zo sveta minuloročnej knižnice sa dočítate na ďalších stránkach.

Tomáš Štefek
riaditeľ Mestskej knižnice v Bratislave

Knižničný fond a výpožičné služby

Obnovovanie fondu

Jednou z hlavných priorít Mestskej knižnice je ponúkať aktuálnu a relevantnú ponuku knižných titulov a ďalších dokumentov. Aktívne preto sledujeme aktuálny knižný trh aj potreby návštevníkov a návštevníčok a priebežne aktualizujeme knižničný fond.

V roku 2025 tak v Mestskej knižnici pribudlo 6 771 nových dokumentov, z toho 5 788 kúpou a 993 darom. Dôležitou je aj aktualizácia fondu vyradením opotrebovaných alebo neaktuálnych dokumentov. K tomuto dochádza nielen z dôvodu obsahovej neaktuálnosti, ale aj fyzickej opotrebovanosti, napríklad v dôsledku opakovaného zaplavenia skladových priestorov na Laurinskej 5. Zámerom je tiež aktualizovať fond pred presťahovaním do priestorov rekonštruovaného Grösslingu. V roku 2025 tak bolo z fondu Mestskej knižnice vyradených rekordných 35 555 dokumentov. Časť z nich bola zaradená do stálej burzy kníh s názvom Prečítané, ktorá pôsobí na Klariskej 16.

Mestská knižnica rozširuje aj fond spoločenských hier pre deti aj dospelých, ktoré je tiež možné zapožičať si aj domov. V roku 2025 takto bolo k dispozícii 532 spoločenských hier.

K záveru roka 2025 tak fond knižnice tvorilo 196 071 dokumentov, z toho 160 857 kníh a 35 214 špeciálnych dokumentov.

Kniha, ktorá mi chýba

Obľúbenú stálu anketu "Kniha, ktorá mi chýba" v roku 2025 využilo 194 čitateľov a čitateľiek a podalo tak 379 námietov na rozšírenie fondu. Pri nákupe nových kníh pravidelne využívame aj tieto usmernenia a dopĺňame tak fond o tituly žiadané priamo čitateľstvom.

Užívanie knižnice

V roku 2025 sa v Mestskej knižnici zaregistrovalo 9 900 užívateľov a užívateľiek knižnice. 771 z nich využilo online registráciu a 9 129 sa registrovalo osobne.

Najviac registrovaných bolo dospelých a ekonomicky aktívnych užívateľov a užívateľiek v počte 3 584, nasledovali študenti a študentky v počte 2 626 a deti do 15 rokov v počte 2 468 registrácií.

Počas roka knižnicu fyzicky navštívilo 120 715 ľudí. Celkovo bolo zrealizovaných 279 335 výpožičiek, z toho bolo požičaných 267 458 fyzických kníh a dokumentov priamo z úsekov, a 11 877 e-kníh.

Prevažoval záujem o beletriu pre deti i pre dospelých, v rámci ktorej sa zrealizovalo 166 322 výpožičiek.

Odborných či náučných výpožičiek pre deti i dospelých sa uskutočnilo 60 885. Vysoký záujem bol aj o periodiká, ktorých sa požičalo 44 813.

Poskytovanie e-služieb

V rámci poskytovania e-služieb boli v roku 2025 sprístupnené služby KUBO a Palmknihy.cz. Stále viac využívaná je služba požičiavania detských e-kníh KUBO a v rámci služby Palmknihy.cz je od roku 2024 pre registrovaných užívateľov a užívateľky možné zapožičiavanie nielen e-kníh, ale aj audiokníh. V roku 2025 tak počet elektronických výpožičiek spolu narástol na číslo 11 877.

Cyklodonáška

Mestská knižnica už piaty rok ponúka svojim registrovaným užívateľom a užívateľkám s ťažkým zdravotným znevýhodnením alebo vekom nad 65 rokov ako bezplatnú službu cyklodonášku. Táto služba vznikla v roku 2021 počas pandémie, zostáva však využívaná aj naďalej a sprístupňuje tak služby knižnice tým, ktorí sa do knižnice nedokážu dostať osobne.

Za rok 2025 sme tak v Bratislave na 163 adries rozviezli 1 577 dokumentov.

Stála burza kníh Prečítané

Knihy sú v Mestskej knižnici v ustavičnom kolobehu a okrem dopĺňania fondu o aktuálne či žiadané tituly sa knihy aj priebežne vyradujú. Dochádza k tomu najmä u duplicitných výtlačkov a to z aktualizáčnych a kapacitných dôvodov.

Do knižnice sa tiež dostáva veľké množstvo knižných darov, z ktorých nie všetky je možné zaradiť priamo do knižničného fondu. V minulých rokoch sa preto v Mestskej knižnici počas letných mesiacov pravidelne konala sezónna burza kníh. Knihy, ktoré v knižnici ukončili svoje pôsobenie, boli na predaj za symbolickú cenu. Zo zisku sa následne dopĺňal fond prioritne na Oddelení pre nevidiacich a slabozrakých.

Jednou z dôležitých hodnôt Mestskej knižnice je aj udržateľnosť. V tomto duchu sa hľadal spôsob, ako tomuto kolobehu kníh nájsť v Mestskej knižnici stále miesto a ešte intenzívnejšie ho doplniť o dôležitý článok - nových čitateľov a čitateľky. V roku 2024 bola preto v Mestskej knižnici otvorená stála burza kníh s názvom Prečítané.

Stála burza kníh Prečítané sídli na Klariskej 16 a je otvorená v pracovné dni od 12:30 do 18:00. Stala sa tiež pevnou súčasťou programu Bratislavských mestských dní, Bratislavských Vianoc či iných výročných udalostí, počas ktorých ponúka ešte výhodnejšie ceny. V roku 2025 sa predalo 1 224 kníh a navštívilo ju 1 868 ľudí.

Kultúra v knižnici

Mestská knižnica chce byť arénou pre rôzne témy, skupiny, podujatia, formáty a spolupráce.

V roku 2025 sa uskutočnilo množstvo podujatí v internej réžii aj za pomoci externých spoluprác. Podarilo sa tak zorganizovať 773 podujatí pre verejnosť, z toho 580 vzdelávacích a 193 kultúrnych, ktoré spolu navštívilo 11 989 návštevníkov a návštevníčok.

Pravidelné formáty

Medzi najobľúbenejšie podujatia patria etablované formáty ako Čítanie na zastávke (Slovník vojny, Je nás počuť, O nádeji v beznádejných časoch, Vianočné čítanie), Knižný klub, Antistresové dielne či swap rastlín Zelené popoludnie. Počas roka bolo zorganizovaných viacero úspešných literárnych kvízov. Veľmi obľúbenými boli diskusné programy o prekladovej literatúre Verzia naživo, ktoré v Mestskej knižnici organizovalo o.z. DoSlov.

Knižnica sa v marci zapojila aj do Týždňa slovenských knižníc a to podujatiami Je nás počuť a Gutenberg je tu!.

V letnej sezóne boli pravidelne organizované podujatia Kino v knižnici, Hravé popoludnia, Bratislavské vydania aj prehliadky Po stopách mestských hradieb.

Pravidelný program knižnica rozšírila aj novými formátmi Čitateľský klub (ne)známej drámy, Literárno-pohybový mnohouholník, Pohybové prebúdzanky či Nájdi si čas na čítanie.

Bohatým programom pre deti aj dospelých bola knižnica už tradične súčasťou aj mestských festivalov Bratislavské mestské dni, Kultúrne leto a Bratislavské Vianoce.

Podstatná časť programu bola stále ešte zrealizovaná vďaka verejným zdrojom z Fondu na podporu umenia.

Hudba v knižnici

Aj vďaka špecializovanému Hudobnému a umenovednému oddeleniu je pre knižnicu dôležitý rozvoj a vzdelávanie v oblasti umenia, špecificky hudby. V knižnici je možné využiť nielen skúšobňu s klavírom a gitarou, ale aj vypočuť si v Hudobnom štúdiu, vybavenom gramofónmi, niečo z bohatého výberu fondu platní.

V rámci programu sa hudba objavovala ako sprievodný program pri viacerých podujatiach. Letnú čítareň U červeného raka otváralo s koncertom Prešporský kabaret zoskupenie Kempelen Biomatic Orchestra, počas sezóny sa v čítárni ďalej konali koncerty zoskupení Zborci, koncert Barbory Tomáškovej, koncert Vivaldiho Štyroch ročných období v podaní Trio Cobario, aj koncert Katow synth.

V rámci festivalu BRaK sa v knižnici konala jedinečná párty s DJ setom z fondu platní knižnice Vinyl Only.

O hudobné workshopy Vivaldi v knižnici a Žltá ponorka v knižnici bola rozšírená aj pravidelná ponuka programu pre deti.

Vzdelávanie v knižnici

Vzdelávacie podujatia pre verejnosť

V roku 2025 sa v Mestskej knižnici konalo 580 vzdelávacích podujatí pre verejnosť, ktorých sa zúčastnilo 7928 ľudí. Pokračovali stále formáty pre deti aj pre dospelých: prírodopisné prednášky, historické prednášky "Dotkni sa histórie", ale aj exkurzie Svet pána Braila, zamerané na osvetu sveta nevidiacich, či prehliadky mesta Po stopách staromeštianskych povestí. Pravidelným obľúbeným podujatím bolo i Lúštíme hlavolamy, ktoré sa odohrávali vždy prvý pondelok v mesiaci. Zručnosti a kreativitu bolo možné rozvíjať na viacerých tematických workshopoch či dielňach.

Knižnica taktiež pokračuje v rozvoji jazykových zručností. Konverzačnú angličtinu bolo možné precvičovať každý týždeň na klube Konverzujeme po anglicky. Nezisková organizácia Stále dobrí v knižnici počas celého roka ponúkala konverzačné skupiny (nielen) pre seniorov s širokou ponukou jazykov: angličtina, nemčina, taliančina, maďarčina a latinčina.

Interné vzdelávanie

V roku 2025 prebiehal už tretí rok systematického interného vzdelávania. Knižnica zamestnáva viac ako 50 ľudí a rozvoj ich kompetencií vníma ako základ pre poskytovanie kvalitných služieb.

Počas roka 2025 sa tak realizovali viaceré interné školenia pre zamestnanectvo knižnice v nasledovných témach: Fyzio: Zdravé návyky pri práci v knižnici, Duševná hygiena: Ako lepšie zvládať stres, Špeciálna pedagogika, Ako pracovať s nevidiacimi a iné.

V júni sa uskutočnila interná vzdelávacia konferencia pre zamestnanectvo knižnice, zameraná na zdieľanie profesných a vzdelávacích skúseností a inšpirácií.

Zamestnanectvo sa zúčastňovalo aj externých individuálnych školení podľa potreby a výberu, napríklad: Impact Summit, Konferencia: Aktuálne postavenie Braillovho písma v spoločnosti, I see me konferencia (Trust women), Legálne v knižnici: Orientácia v autorskom zákone, E-vzdelávanie v knižniciach, Benchmarking verejných knižníc, Odborný seminár Inklúzia - sprístupňovanie - služby: výmena skúseností knižníc krajín V4, školenie práce s RFID zariadeniami, Akadémia moderného knihovníka 2025, školenie Smartlab CVTI, EDUMA - premena tradičných knižníc na moderné komunity a iné.

V roku 2025 sa knižnica zapojila do programu Erasmus+, v rámci ktorého sa v novembri uskutočnila prvá mobilita (Francúzsko). V programe knižnica pokračuje v roku 2026.

Dohromady zamestnanectvo absolvovalo 59 školení/konferencií v celkovom počte účastníctva 250.

Multimediálny ateliér SmartLab

V rámci rozvoja digitálnych a manuálnych zručností pribudol v Mestskej knižnici v októbri 2025 nový multimediálny priestor - ateliér SmartLab, určený na zážitkové vzdelávanie a podporu kreativity.

Toto inteligentné laboratórium je priestorom pre verejné knižnice, koncipovaným pod záštitou Centra vedecko-technických informácií. Cieľom je popularizácia vedy a techniky a vzbudzovanie záujmu o STEAM oblasti (veda, technika, inžinierstvo, umenie, matematika) u detí a mládeže, ako aj širokej verejnosti.

SmartLab je určený pre jednotlivcov aj pre skupiny. Jeho technológie je možné samostatne používať od 15 rokov, mladšie návštevnictvo je vítané v sprievode dospelého. V SmartLabe možno nájsť 3D tlačiarne na výrobu drobných nástrojov, figúrok, náhradných dielov či dizajnových doplnkov. Termolis umožňuje potlačiť tričiek, tašiek alebo textilných etiek vlastnými motívami. Pomocou plotra možno vytvoriť samolepky, šablóny či vinylové nápisy. Sublimačná tlač otvára cestu k personalizovaným hrnčekom, podtáckam alebo odznakom. Vďaka vypaľovačkám do dreva môžu vznikať originálne darčeky a dekorácie.

V rámci otvorenia SmartLabu si vizuálny umelec Bubblegum pripravil špeciálny workshop tlače na tanieri. Do konca roka 2025 sa uskutočnili dva kurzy na pokračovanie: Základy programovania v Pythone a Základy 3D grafiky v Blenderi. Realizovali sa tiež workshopy: Potlač svoj hrnček, Vytlač si svoju ozdobu a Vypaľovanie drevených vianočných ozdôb. Dokopy sa v priebehu dvoch mesiacov od otvorenia SmartLabu do konca roka 2025 uskutočnilo 18 podujatí, ktorých sa zúčastnilo 266 účastníkov a účastníčok.

Projekt SmartLab bol realizovaný v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR ako priamo riadenej organizácii MŠVVaM SR v rámci implementácie opatrenia Podporovanie rozvoja inteligentných laboratórií v knižniciach Akčného plánu Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030. Z verejných zdrojov podporil tiež Fond na podporu umenia.

SmartLab funguje na nádvorí Mestskej knižnice v Bratislave na Klariskej 16. Verejnosti je prístupný každý utorok a štvrtok od 13:00 do 19:00.

Deti a mládež v Mestskej knižnici

Medzi hlavné priority Mestskej knižnice patria mladší návštevníci a návštevníčky a rozvoj ich gramotnosti, kritického myslenia, samostatnosti a zodpovednosti. Špecializovaný úsek, venovaný deťom a mládeži, funguje v Mestskej knižnici už od roku 1945 a v roku 2025 tak oslávil už 80 rokov pôsobenia. V súčasnosti sa nachádza na Kapucínskej 1, kde ponúka členské zadarmo až do 15 rokov.

Okrem služieb ponúkaných širokej verejnosti knižnica aktívne pracuje s mnohými škôlkami a školami a okrem stálej ponuky exkurzií a programu ponúka aj program na mieru.

Mestská knižnica sa snaží vytvárať bezpečný a podnetný priestor pre trávenie voľného času detí a mládeže. V knižnici možno nájsť miesta a "zóny" s rôznym využitím: študovňu ako priestor na učenie sa aj pre voľnočasové aktivity, klubovňu - miesto s akustickým klavírom, ktorú navštevujú jednotlivci i skupiny mládeže a využívajú miestnosť na hru na klavíri, spev či akustické hudobné skúšky s vlastnými nástrojmi. V knižnici možno však nájsť aj pokojné miesto na čítanie, stretávanie sa a poznávanie knižničného fondu.

V roku 2025 sa v knižnici zaregistrovalo 2 468 návštevníkov a návštevníčok do 15 rokov, čo je štvrtina celkového počtu registrovaných.

Podujatia pre deti

Okrem výpožičiek sa v knižnici v roku 2025 zorganizovalo 274 podujatí určených práve deťom.

Medzi deťmi sa obľube tešili napríklad pravidelné prírodovedné prednášky s prírodovedcami Jurajom Čačaným, Dušanom Valentom či Matúšom Toderiškom (SOSA); exkurzie Po stopách staromeštianskych povestí (rozvoj vzťahu k histórii mesta a priblíženie formátu povestí); interaktívne divadelné predstavenie o emóciách Cesta za kúzlom; interaktívne čítanie s porozumením Keby boli ľudia stromami (rozvoj osobnosti, motoriky a kognitívnych schopností detí); séria workshopov Gutenberg je tu! (história a anatómia kníh od výroby papiera po tvorbu exlibrisov a knižnej väzby), Čítanie so psíkmi určené primárne deťom s poruchami čítania a pozornosti, Svet pána Braila, ktorý približuje svet nevidiacich, ale aj prednášky týkajúce sa prevencie (sociálne siete, kyberšikana a pod.) v spolupráci s Mestskou políciou hl. m. Bratislavy.

U mládeže sú obľúbenými sú napríklad séria prednášok Dotkni sa histórie (témy z dejín každodennosti), séria workshopov Antistresové dielne či rôzne kvízy.

Na jeseň v roku 2025 boli spustené aj dva nové, pravidelné hudobné workshopy - Vivaldi v knižnici a Žltá ponorka v knižnici - o ktoré bol okamžitý a pretrvávajúci záujem.

Knižnica sa zapojila aj do obľúbených celoslovenských programov ako Noc s Andersenom či Prečítané leto.

Bratislava, moje mesto

Aj v roku 2025 sa konala súťaž Bratislava, moje mesto. Aj 14. ročník súťaže bol určený deťom a mládeži od 6 do 15 rokov. Poslaním súťaže je rozvíjať záujem detí o Bratislavu, jej históriu, osobnosti, problémy aj jedinečnosť formou, ktorú si sami zvolia - výtvarné dielo, literárne dielo, komiks, audiovizuálne dielo.

Súťažiaci mali na výber z troch tém, ktoré sa každoročne menia. V roku 2025 nimi boli Najstrašidelnejšie miesto v Bratislave, Bratislava ako bludisko a Neživé ožilo. Do súťaže sa zapojilo viac ako 200 detí z Bratislavy a okolia, ocenených bolo 32 autorov a autoriek v troch vekových kategóriách.

Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých

Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých je špecializované pracovisko, ktoré je s počtom registrovaných užívateľov a užívateľiek 89 najmenšou, no významnou súčasťou knižnice. Ponúka bohatý výber zvukových kníh a časopisov pre deti, mládež aj dospelých, jazykové kurzy, časopisy v Braillovom písme aj časopisy vo zväčšenej čiernotlači.

V roku 2025 pokračovalo obohacovanie knižného fondu o hmatové knihy pre najmenších. Obrázky v týchto knižkách sú vytvárané reliéfne, za použitia najrozmanitejších materiálov, tak, aby boli príjemné a pútavé, ale zároveň výstižné. Vyrábajú ich odborníci, ktorí poznajú zákonitosti hmatového vnímania a viaceré z nich získali ocenenia v súťaži hmatových kníh – Tactus.cz. Texty sú v Braillovom písme a zároveň vo zväčšenom bežnom písme, aby boli dostupné pre každého. Tento typ služieb Mestská knižnica poskytuje registrovanému užívateľstvu ako jediná knižnica na Slovensku.

Služby Oddelenia pre nevidiacich a slabozrakých sú určené nielen ľuďom so zrakovým znevýhodnením, ale aj deťom a dospelým s poruchami reči, poruchami učenia, mentálne či telesne znevýhodneným. Oddelenie je tu pre všetkých, ktorí majú zo zdravotných dôvodov problém plnohodnotne vnímať klasický text, a registrácia je bezplatná.

Podujatia nielen pre nevidiacich

V rámci vzdelávacích podujatí sa na oddelení organizujú špeciálne podujatia pre deti, približujúce život so zdravotným znevýhodnením. Exkurzia Svet pána Brailla deťom približuje život zrakovo znevýhodnených ľudí - zoznamujú sa s pomôckami pre nevidiacich, Braillovým písmom či zvukovými výstupmi.

Najmä pre deti s ťažkosťami s čítaním je vhodný formát Čítanie so psíkmi, ktorý formou čítania terapeutickým psom podporuje pozitívny vzťah k literatúre a zvieratám a zlepšuje porozumenie textu a schopnosť čítania nahlas.

Svet pána Brailla sa v priebehu roka 2025 konal pre rôzne triedy škôl a materských škôl 30krát, Čítanie so psíkmi v spolupráci s o.z. Psi na život 19krát. Okrem týchto podujatí zameraných na detské kolektívy sa uskutočnilo 61 podujatí určených primárne nevidiacim a slabozrakým s celkovou návštevnosťou 1192 ľudí.

Začiatkom roka 2025 pokračovala činnosť novinárskeho kurzu, výsledkom ktorého bol vznik ojedinelého čísla časopisu "Prvočíslo". Texty účastníkov a účastníčok kurzu vznikli pod odborným vedením a časopis bol následne voľne prístupný na pultoch knižnice. Príprava článkov nebola dôležitá len z hľadiska tréningu pisateľských zručností, ale aj z hľadiska spolupráce rôznych skupín obyvateľstva - nevidiacich, ale aj ľudí bez zrakového znevýhodnenia, ktorí sa na tvorbe spoločne podieľali.

Zámerom knižnice v roku 2025 bolo priblížiť nevidiacim a slabozrakým aj žánre a formáty, ktoré sú pre nich z dôvodu zrakového znevýhodnenia neprístupnejšie. V prvej polovici roka sa tak konalo viacero podujatí zameraných na umenie komiksovej tvorby. Na stretnutiach literárneho klubu Atrament boli predstavené základné princípy tohto literárno-výtvarného žánru a vytvoril sa priestor pre tvorbu vlastného superhrdinského príbehu. Nasledovala beseda s Michalom Hvoreckým, ktorý nevidiacim a slabozrakým predstavil komiksovú

knihu *Súduh disident* a prečítal z nej ukážku. Záverečné stretnutie klubu bolo venované čítaniu z kultového diela *Návrat temného rytiera*, sprevádzané zvukovými efektmi, ktoré si pripravil jeden z dobrovoľníkov. K ďalšej téme, módný dizajn, boli zorganizované dve návštevy v módnom ateliéri významnej slovenskej návrhárky Márie Štranekovej. Nevidiace účastníčky mali možnosť oboznámiť sa s rôznymi strihmi a materiálmi. Rovnakú návštevu absolvovala aj skupina detí a mládeže so zrakovým znevýhodnením.

Rozvoj tvorivých a remeselných zručností umožnili workshop výroby z drôtu a workshop plstenia. Trikrát sa uskutočnilo podujatie *Sila dotyku: hry a aktivity s Braillovým písmom*. Konali sa aj viaceré jedinečné podujatia: literárny kvíz, riešenie logických hádaniek, beseda s nevidiacimi a slabozrakými matkami o ich vnímaní rodičovskej role pri príležitosti Dňa matiek, diskusia so Soňou Gyarfášovou o jej knihe *“Nenechali sa zlomiť”* na výročie Nežnej revolúcie, ako aj už tradičný Vianočný večierok.

Na jeseň 2025 sa začala séria desiatich tréningov pamäti pre nevidiacich a slabozrakých ľudí, zameraná na praktické techniky a cvičenia, s cieľom efektívnejšie si uchovávať a vybavovať informácie v každodennom živote. Ku koncu roka sa pod vedením psychoterapeutky začala stretávať podporná skupina *“V kruhu”*. Cieľom pravidelných stretnutí je vo vzájomnom dialógu a v atmosfére dôvery zmierniť stres a psychickú záťaž, ktorú prináša strata zraku.

Priestor pre vizuálne umenie

Galéria Artotéka

V roku 2025 sa v Galérii Artotéka pod vedením externej kurátorky Diany Čižmárovej uskutočnilo 12 výstav. Svoje diela predstavili autori, autorky aj autorské kolektívy: Filip Bielek (Hotel Danube - Spomíname), Alžbeta Frajková (Myconnection), Stano Bubán a Nati Krawtz (Body Stories), Nina A. Šošková (Hlavne sa usmievaj), José Antonio Picazo (Residual Presence), Martin Derner (Leftover), Xesco Mercé (Nejasné spomienky na výlety s priateľkami, ktoré som nikdy nemal), Stano Masár (Rozostrená pravda), Stanislav Piatrik (Horúce sklo), Marco Rapant (Prečo kone nemajú rohy 2).

V marci sa v Galérii Artotéka konala výstava komiksového zborníka Pomimo XI - Návrat pod vedením kurátora Dávida Marcina. V apríli bolo možné zažiť výstavu doktorandstva Fakulty výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici The Doctors - Umenie lieči a vzdeláva.

V novembri bola Galéria Artotéka už tradične súčasťou festivalu Mesiac fotografie s výstavou Judit Szabó: Východoeurópsky pohľad.

Súčasťou sprievodného programu galérie boli aj odborné prednášky: Martin Schwarz o komiskovej kresbe - Inkovaní, Jan Kralovič: Obrazy z neznámych svetov, Nina A. Šošková a Zuzana Pastirčák Duchová: Ženský pohľad na sochárske médium – výzvy a perspektívy,

Počas roka sa tiež zrealizovalo niekoľko umeleckých workshopov pre rôzne vekové skupiny: workshop tvorby komiksov s Dávidom Marcinom, výroba papiera s reštaurátorkou Martinou Šottovou, alternatívna grafická technika gelli plate s lektorkou Denisou Šerešovou,

Tradičné umenie v knižnici

Úsek krásnej a cudzojazyčnej literatúry na Laurinskej 5 dvomi už tradičnými sezónnymi výstavami - veľkonočnou a vianočnou - ozdobili diela Klubu paličkovanej čipky z Rače. Na prelome marca a apríla sa tak predstavila výstava Symboly jari a paličkovaná čipka, v decembri Symboly Vianoc a paličkovaná čipka.

Fotografia v knižnici

V Mestskej knižnici má svoj priestor aj fotografia ako formát, ktorý zaznamenáva istú interpretáciu skutočnosti a spája v sebe spoločenskú, umeleckú, vedeckú aj technickú disciplínu. Okrem bohatého výberu knižných titulov priamo vo fonde Hudobného a umenovedného oddelenia sa tak v knižnici príležitostne konajú aj výstavy fotografie.

Galéria Artotéka sa aj v novembri 2025 zapojila do každoročného festivalu Mesiac fotografie výstavou Norberta Tapperta a Roberta Kočana: Dialóg pod dohľadom. Sprievodným festivalom výstavy bolo premietanie filmu NORBIS PICTUS v réžii Norberta Tapperta.

Letné čítárne a sezónne zážitky

Letná čítareň U červeného raka

Letná čítareň U červeného raka zahájila svoju sezónnu prevádzku v stredu 14. mája 2025. Súčasťou slávnostného otvorenia bol swap rastlín Zelené popoludnie a koncert Prešporského kabaretu v podaní zoskupenia Kempelen Biomatic Orchestra. Už počas prvého otváracieho dňa tak Letnú čítareň navštívilo viac ako 160 návštevníkov a návštevníčok. Počas letnej sezóny sa v čítárni spolu uskutočnilo 51 podujatí s návštevnosťou viac ako 1 600 ľudí.

Program čítárne pozostával z pravidelných Hravých a Zelených popoludní, Letného kina, Seáns s umelcami a umelkyňami, ale aj jednotlivých diskusií (Piknik s Batmanom, Aby to tak nebolelo, Verzia naživo, René, or: A Young Man's Adventures and Experiences, Večer poézie SASPENS, Čierna mačka, oko ropuchy a hadia koža). V čítárni sa konali aj viaceré koncerty (Zborci, Trio Cobario, Katow Synth). Medzi deťmi boli veľmi úspešné podujatia konajúce sa v rámci osláv 80. výročia Pippi Dlhej Pančuchy - Nájdi v sebe Pippi a Pippi Gangsta Punk.

Letná čítareň U červeného raka počas letnej sezóny 2025 tradične ponúkala časopisy a dennú tlač, ako aj tematický kurátorovaný výber knižných titulov na prezenčné čítanie. V čítárni bolo možné využiť prístup na internet a k e-zdrojom knižnice, zaregistrovať sa do Mestskej knižnice, navštíviť niektoré z množstva kultúrnych a komunitných podujatí, či len vychutnávať pokojné zelené prostredie v samom historickom centre mesta. V čítárni sa nachádza aj verejnosti dostupná bylinková záhradka.

V roku 2025 bola Letná čítareň U červeného priamo prepojená s príslušným priestorom Lekárne U červeného raka, ktorý celoročne prevádzkuje Múzeum mesta Bratislavy.

Čítareň bola otvorená denne v pondelok až sobotu od 14. 5. do 30. 8. 2025. V tomto období čítareň spolu navštívilo približne 15 000 návštevníkov a návštevníčok.

Letná čítareň Mičurin

V roku 2025 fungovala aj Letná čítareň Mičurin na Búdkovej 2. Letná čítareň Mičurin na kúpalisku Ekoiventura - Mičurin ponúkala časopisy, vybrané knižné tituly a spoločenské hry na spríjemnenie chvíľ pri bazéne. Čítareň fungovala počas dňa od 10 do 19 hodín počas celej letnej sezóny, podľa počasia a fungovania kúpaliska.

Knižnica v meste, mesto v knižnici

BRaK festival

Bratislavský knižný festival BRaK je najživším festivalom knižnej kultúry na Slovensku. Mestská knižnica sa v roku 2025 aktívne zapojila do organizácie 12. ročníka festivalu, konajúceho sa v uliciach Starého mesta. Program festivalu v knižnici zahájilo posledný májový piatok podujatie Čítanie na zastávke: Oľhová číta Ponickú. Počas celého festivalového víkendu fungovala v Letnej čitárni U červeného raka záhradná knižnica BRaKu s výberom nových kníh vystavujúcich vydavateľstiev.

V rámci festivalu BRaK sa v Mestskej knižnici konali ďalej tieto podujatia: Vinyl Only, workshop Vyrobní si svoj zápisník, diskusia o preklade Upanišad, prednáška Michala Kabáta: Príbehy medzi riadkami kódu, diskusia s Máriou Bratovou aj diskusia časopisu Verzia o preklade Dona Quijota. Podujatí v rámci festivalu BRaK sa zúčastnilo približne 180 ľudí.

Depaul pod hviezdami

Každoročne koncom septembra organizuje nezisková organizácia Depaul Slovensko podujatie na podporu ľudí bez domova. Cieľom podujatia je priblížiť činnosť organizácie, hovoriť spolu nahlas o témach ľudí bez domova, zvyšovať povedomie a citlivovať verejnosť v témach bezdomovectva. Aj v roku 2025 sa toto podujatie konalo v Letnej čitárni U červeného raka. Program pozostával z hudobných interpretov interpretiek ako Nora Ibsen či hip-hopovej dvojice Ultrazvuk (Vec a Tono S.), diskusie o tom, ako to majú ľudia bez domova s prácou, virtuálnej reality z prostredia nocľahárne, premiéry komentovanej výstavy fotografií Gabiky Teplickej, workshopu výroby bezodpadových podpaľovačov, swapu rastlín zo zariadení Depaul Slovensko, a čítania na dobrú noc v podaní Petra Gärtnera.

Comics Salon

V rámci propagácie kvalitnej žánrovej literatúry sa Mestská knižnica v septembri zúčastnila Comics Salonu, slovenskej verzie comics conu. Program festivalu tak obohatila o ponuku žánrových kníh zo stálej burzy kníh Prečítané.

Festival Cez prah

V rámci pripomienky 17. novembra 1989 sa knižnica zapojila do mestského festivalu Cez prah. V rámci festivalu sa 17. novembra počas celého dňa v kaviarni Rómerov dom konala Revolučná kníhkažiareň s pozvanými hosťami a hosťkami a revolučným výberom kníh v réžii Mestskej knižnice.

Maratón písania listov s Amnesty International

Maratón písania listov je každoročná celosvetová kampaň Amnesty International, ktorá spája ľudí v podpore nespravodlivo väznených či prenasledovaných. Počas podujatia môžu návštevníci knižnice napísať list s výzvou na ochranu ľudských práv alebo list solidarity priamo postihnutým. V decembri 2025 bolo toto podujatie organizované v Mestskej knižnici.

Výročie 125 rokov v knižnici

Mestská knižnica v Bratislave vznikla 1. októbra 1900 ako prvá verejná knižnica v hlavnom meste v okolí, a to v čase, keď takúto inštitúciu nemala ešte ani Viedeň či Budapešť. Od svojho vzniku plní funkciu verejne prístupnej knižnice pre tých, ktorí v hlavnom meste žijú alebo ho navštevujú. Na jeseň roku 2025 tak knižnica oslávila 125 rokov svojho pôsobenia a viacerými spôsobmi pripomenula svoju históriu, hodnoty aj vývoj.

Za 125 rokov svojej existencie zažila Mestská knižnica mnohé formálne aj menej formálne zmeny. Osemkrát menila názov, v jej vedení sa vystriedalo štrnásť ľudí. Zažila niekoľko veľkých sťahovaní - vystriedala lokality ako dnešné sídlo Univerzitnej knižnice, Primaciálny palác, Starú radnicu, bývalú kaviareň Astória na Suchom mýte a následne strávila 45 rokov na Obchodnej ulici. Dnes sídli na uliciach Kapucínska, Klariská a Laurinská a tvorí ju päť špecializovaných oddelení: Úsek krásnej a cudzojazyčnej literatúry, Úsek literatúry pre deti a mládež, Oddelenie hudobnej a umenovednej literatúry, Oddelenie odbornej literatúry a Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých.

Počas svojho pôsobenia sa knižnici podarili viaceré prvenstvá. V roku 1923 zriadila v bývalej kôlni na koče Primaciálneho paláca prvú verejnú mestskú čítareň, v roku 1945 otvorila prvé samostatné oddelenie zamerané na deti a mládež na Slovensku. Od roku 1964 v knižnici funguje prvé špecializované oddelenie hudobnej literatúry na Slovensku. Unikátnym je špecializované oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých, ktoré v roku 1991 otvorila samotná Princezná Diana.

Významnou súčasťou fungovania a rozvoja knižnice boli už od jej počiatku donori a donorky. Okrem nedávneho štedrého finančného daru z pozostalosti pani Margity Turčániovej, vďaka ktorému sa Mestská knižnica stala plne bezbariérovou, medzi nimi patrí významné miesto mestskému archivárovi Jánovi Nepomukovi Batkovi. Ten knižnici začiatkom 20. storočia odkázal tisíce svojich kníh a pomohol v jej začiatkoch jej rozvoju.

Sprievodné podujatia k výročiu knižnice

Počas celého októbra sa v knižnici konala výstava, ktorá priblížila jej dejiny, významné udalosti i osobnosti, ktoré formovali jej pôsobenie.

Súčasťou výstavy boli fotografie z rôznych období knižnice, ale aj nožnice, ktorými princezná Diana strihala pásku pri otvorení Oddelenia nevidiacich a slabozrakých, ukážky vybavenia knižníc v minulosti, dobová korešpondencia, ale aj knihy a hudobniny z pozostalosti Jána Nepomuka Batku, ktorý vo veľkej miere prispel k vzniku a rozvoju Mestskej knižnice v Bratislave. Výstava bola uvedená vernisážou a komentovanou prehliadkou.

Ďalšie podujatia k výročiu boli: workshop dekompozície Samplujeme platne z knižnice, workshop výroby kníh Gutenberg je tu: Knižná kaligrafia a stredoveké iluminácie, workshop tvorby kaligramov, komentovaná historická prehliadka Po stopách mestského opevnenia, tematická prednáška Daniely Dvořákovéj v rámci cyklu Dotkni sa histórie: Knihy na reťazi aj Literárny kvíz o knižniciach s Dadom Nagyom.

V rámci výročného mesiaca bol otvorený aj nový, multimediálny ateliér SmartLab.

Kultúra otvorená, slobodná, rozmanitá a žiadna iná

Kroky Ministerstva kultúry SR a vôbec vlády SR v roku 2025 naďalej negatívne ovplyvňovali dianie a fungovanie kultúrneho sektora na Slovensku. Fungovania Mestskej knižnice sa priamo dotýkajú paralýza a zmeny vo fungovaní Fondu na podporu umenia, ako aj nefunkčnosť dotačného programu MK SR Kultúra znevýhodnených skupín.

Sú časy, kedy je potrebné postaviť sa za odbornosť namiesto domnienok, za diskusiu namiesto autoritárstva, za zodpovednosť namiesto svojvôle. Ako pracovníci a pracovníčky verejných služieb, a teda verejného záujmu, si v Mestskej knižnici ctíme tieto postupy a cítime potrebu ich vyžadovať, keď vidíme ich zlyhávajúce.

Časť zamestnanectva Mestskej knižnice sa preto už v roku 2024 pridala k iniciatíve Otvorená kultúra!, ako aj ku Kultúrnemu štrajku a ďalším aktivitám tejto iniciatívy. V roku 2025 sme sa pridali k viacerým protestom, nazvučujúcim aktuálne problémy v rezorte kultúry. Protesty sa konali pred budovami Fondu na podporu umenia, Slovenským literárnym centrom, Slovenskou národnou galériou, Slovenským národným divadlom, Slovenským rozhlasom, samotným Ministerstvom kultúry aj na námestiach.

Mestskú knižnicu v roku 2025 priamo ovplyvnili výrazne znížené dotácie z Fondu na podporu umenia až na legislatívne minimum. V čase, kedy súčasná vláda a jej nominantky a nominanti podporujú kultúru a menovite knižnice minimálnymi čiastkami (ak vôbec), je dôležité dôkladne zvážiť, do čoho tieto skromné sumy investovať. V Mestskej knižnici sme sa preto rozhodli investovať ich do obohatenia knižničného fondu o témy, ktoré vnímame aktuálne ako veľmi dôležité - umenie a kultúra ako nástroj odporu. Z grantu Fondu na podporu umenia tak bol ako protestné gesto proti aktuálnemu daniu v FPU a na MKSR zakúpený špeciálny výber kníh zameraných na vzťah umenia, kultúry, politiky a protestov.

Rekonštrukcia a revitalizácia priestorov

Architektonická súťaž na modernizáciu interiérov Kapucínska a Klariská

V roku 2024 vyhlásila Mestská knižnica dvojetapovú projektovú architektonickú súťaž návrhov na modernizáciu interiérov. Predmetom súťaže boli priestory na adresách Kapucínska 1, Kapucínska 3 a Klariská 16, a teda Oddelenie hudobnej a umenovednej literatúry, Úsek literatúry pre deti a mládež, Oddelenie odbornej literatúry, Oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých, ako aj príslušné priestory pre návštevníkov o celkovej ploche približne tisíc metrov štvorcových.

Zámerom súťaže je reorganizácia úsekov tak, aby zodpovedala potrebám súčasného užívateľstva, ktoré má záujem využívať knižnicu nielen na požičiavanie dokumentov, ale tiež na vzdelávanie, prácu, pracovné stretnutia a aktívne trávenie voľného času. V decembri 2024 boli oznámené výsledky verejnej súťaže s víťazným kolektívom The Anh Dang s Luciou Višváderovou.

V roku 2025 prebehlo niekoľko intenzívnych pripomienkových kôl projektu. Do plánovania rekonštrukcie priestorov knižnice sa tak postupne zapojilo zamestnanectvo celej knižnice.

Objekt Grössling

V roku 2025 pokračovala finalizácia plánovania projektu rekonštrukcie objektu Grössling, ktorého súčasťou bude aj pobočka Mestskej knižnice.

Táto rekonštrukcia bola zohľadnená aj pri zavádzaní technológie RFID, ktorých implementáciu projekt Obnova kúpeľov Grössling predpokladá.

Modernizácia služieb knižnice

Automatizácia a RFID technológia

V roku 2025 sa pokračovalo v automatizácii výpožičných služieb. Už v roku 2024 boli zakúpené a inštalované RFID technológie a zariadenia. Technológia zjednodušuje procesy výpožičiek a návratov dokumentov a médií knižnici. Technológia knižničný fond chráni, urýchľuje vyhľadávania dokumentov aj procesy revízií, zvyšuje sebestačnosť návštevníkov pri knižničných úkonoch. Zakúpené boli komponenty ako RFID bezpečnostné brány, self-check zariadenia pre samoobslužnú prevádzku, pracovné stanice pre personál, licencie a RFID čipy. Bola zrealizovaná inštalácia zariadení na oddelenia knižnice a z oddelenia knižnice na Laurinskej sa má neskôr zariadenie presunúť práve do objektu Grössling.

Cieľom celého projektu je komplexné riešenie implementácie a využívania RFID technológie v knižnici - RFID stanice budú pre návštevníctvo komfortným spôsobom, ako si samostatne požičať alebo vrátiť knižničné dokumenty. Pre knihovníčky a knihovníkov budú vďaka možnosti načítať viac dokumentov v jednom momente zrýchľujúcim pomocníkom.

V roku 2025 ďalej prebiehalo postupné čipovanie celého knižničného fondu. Ku koncu roka bolo začipovaných 122 279 dokumentov knižnice. Medzi zvyšné, nezačipované dokumenty patria knihy zablokované na opravu knižnej väzby a dlhodobo nevrátené tituly.

V roku 2026 sa na aktuálnych pracoviskách knižnice bude pracovať už s plnohodnotne implementovanými RFID technológiami.

Čerpanie nákladových položiek

k 31. 12. 2025

Ukazovateľ	Skutočné čerpanie za r. 2024	Upravený rozpočet na r. 2025	Skutočnosť k 31.12.2025	% plnenie	Index 2025 /2024
VÝNOSY z hlavnej činnosti - CELKOM	1 497 430,02	1 713 511	1 676 028,18	97,81	1,12
602 Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	59 472,99	58 922	58 920,57	99,99	0,99
z toho :- tržby z knižničnej činnosti	44 544,67	43 218	43 217,30	99,99	0,97
- tržby z prenájmu priestorov	14 928,32	15 704	15 703,27	99,99	1,05
z toho tržby z energií z realiz. nájmov	2 700,32	2 771	2 770,78	99,99	1,03
642 Tržby z predaja majetku - kníh vlast. a darov	6 819,70	5 589	5 588,60	99,99	0,82
648 Ostatné výnosy, vratky	1 636,19	48	47,92	99,83	0,03
653 Zúčtovanie ostrezerv z prevádz. činnosti	90,50	9	8,65	96,11	0,10
691 Výnosy z bežných transferov od zriaďovateľa	1 313 203,00	1 422 248	1 417 769,05	99,67	1,08
692,694 Výnosy z kapitál. transferov	80 835,84	10 551,0	10 523,52	99,74	1,30
693 Výnosy z bežn. transf. od ost. subj. ŠS granty	28 950,00	6 208,7	29 537,00	47,57	1,02
693 Výnosy z bežn. transf. od ost. subj. ŠS ost.		5 628,8	5 628,37	99,99	
697 Výnosy z bežných transf. od subjektov mimo	6 421,80	2 630	2 629,50	99,99	0,41
NAKLADY na hlavnú činnosť - CELKOM	1 497 428,92	1 713 511	1 676 027,18	97,81	1,12
50 Spotrebované nákupy	188 947,87	270 663	259 839,00	96,00	1,38
z toho 501 - spotreba materiálu + kníh, tlačie	130 888,73	203 942	196 138,06	96,17	1,50
z toho: - kancelárske potreby a ost. mat.	23 039,82	30 365	30 363,50	99,99	1,32
- materiál zakúpený z grantov	115,05	0	-		
- nákup kníh a tlačie	76 390,77	78 494	77 195,83	98,35	1,01
- nákup kníh z grantov	10 000,00	23 000	20 000,00	86,96	2,00
- nákup pohonných hmôt	673,60	857	856,03	99,89	1,27
- pracovné odevy, obuv, pomôcky	189,55	232	231,20	99,66	1,22
- krátkodobý hmotný majetok	19 494,99	65 494	65 491,50	99,99	3,36
- krátkodobý hmot. majetok z gra	984,95	5 500	2 000,00	36,36	2,03
502 - spotreba energie	58 059,14	66 721	63 700,94	95,47	1,10
51 Spotrebované služby	109 026,89	141 961	117 268,69	82,61	1,08
z toho 511 - opravy a údržba	10 188,76	11 509	11 508,26	99,99	1,13
512 - cestovné	1 956,05	3 532	3 531,00	99,97	1,81
512 - cestovné - granty		2 734,2	3 292,00	12,04	
513 - náklady na reprezentáciu	960,70	3 068	3 067,75	99,99	3,19
518 - ostatné služby	95 921,38	96 510	95 869,68	99,34	1,00
z toho napr. :- propagačné služby	8 415,57	5 521	5 520,66	99,99	0,66
- softvér a licencie	1 949,00	1 614	1 613,86	99,99	0,83
- kultúrna činnosť	19 557,29	27 006	27 005,92	99,99	1,38
- kultúrna činnosť granty	17 850,00	6 245	4 245,00	67,97	0,24
52 Osobné náklady	1 099 890,09	1 183 960	1 183 953,22	99,99	1,07
z toho 521 - mzdové náklady	760 497,09	814 215	814 214,24	99,99	1,07
- dohody mimo pracovný pomer	2 169,00	4 752	4 752,00	100,00	2,19
524, 525 - náklady na sociálne poistenie	269 693,22	288 705	288 700,70	99,99	1,07
527 - stravné, SF, odchodné, rekreač.	67 530,78	76 288	76 286,28	99,99	1,13
z toho: - príspevok na stravovanie	47 702,70	53 773	53 772,40	99,99	1,13
53, 56 Dane a poplatky	5 500,05	8 448	6 490,08	76,82	1,18
542 Predaný materiál - darované kníhy	6 421,80	2 630	2 629,50	99,99	0,41
546 - Odpisy pohľadávok	6 197,03				
548 Ostatné náklady	360,00	330	328,40	99,52	0,91
55 Odpisy, predaný majetok a rezervy	81 085,19	10 551,9	10 518,29	99,99	1,30
z toho - odpisy DHM a NHM	81 076,54	10 547,8	10 547,12	99,99	1,30
- tvorba rezerv	8,65	41	41,17	100,00	4,74
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK	+1,10	0	+1,00		
Obstaranie dlhodobého majetku	156 894,83	0	-		
Krytie: - obstarané DHM, NHM z prostr. zriaďov	144 765,57	0	-		
- obstaranie DHM, NHM z prostriedkov	12 129,26	0	-		
Príemerná mesačná mzda	1 232,73	1 304,83	1 335,92	102,38	1,08
Príemerný prepočítaný stav zamestnancov	51,41	52	50,79	97,67	0,99

Komentár k čerpaniu nákladových položiek inštitúcie

k 31. 12. 2025

Výnosy z hlavnej činnosti celkom k 31.12.2025 boli vo výške 1 676 028,18 €, t.j. 97,81 % upraveného ročného plánu. Vlastné príjmy organizácie, príjmy z predaja kníh formou burzy kníh a ost. príjmy boli v r. 2025 vo výške 64 557,09 €.

Bežný transfer od zriaďovateľa na r. 2025 bol v priebehu roka navýšený a upravený aj o účelové dotácie na sumu 1 422 428.- €. Účelové dotácie boli nasledovné:

+ 15 000 € na projekt Tvorby koncepcie rozvoja MKB na r. 2026 až 2031,

+ 10 900 € na projekt Debarierizácia nového vstupu do knižnice - Kapucínska 1 a 3 a vstupu do letnej čítárne U červeného raka

+ 9 020 € upravená dotácia na prevádzku knižnice v areáli kúpaliska Mičurin.

Čerpanie transferu od zriaďovateľa za rok 2025 bolo vo výške 1 417 769,05 €, časť finančných prostriedkov bola zriaďovateľom viazaná (4658.- €).

Zostatok nedočerpaného transferu bol 0,95.- €.

Grantové príjmy z Fondu na podporu umenia a od Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu, Národná agentúra programu ERASMUS+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu boli v r. 2025 vo výške 62 087.- € a čerpanie bolo vo výške 29 537.- €, t.j. 47,57 % plnenie.

Zostatok bude plánovane čerpaný v r. 2026 .

Náklady organizácie na bežnú činnosť boli v r. 2025 vo výške 1 676 027,18 €, z toho osobné náklady boli vo výške 1 183 953,22 €, t.j. 99,99 % plnenie. Mzdové náklady ako záväzný ukazovateľ neboli prekročené, ich výška čerpania bola v r. 2025 v sume 814 214,24 € t.j. 99,99 % ročného plánu.

Hospodársky výsledok za r. 2024 bol +1,00 €.

Investície v r. 2025 Mestská knižnica v Bratislave nerealizovala a kapitálové fin. prostriedky nečerpala..

A) NÁKLADY

1 676 027,18 €

1) Spotrebované nákupy

259 839,00 €

a) Kancelárske potreby a ost. materiál bol v r. 2025 obstaraný v sume 30 363,50 €.

Nakúpený bol spotrebný materiál na odd. údržby a IT odd., kancelársky materiál, tonery, čistiace prostriedky, hygienický materiál a potreby.

b) Knihy a tlač z rozpočtu knižnice boli obstarané vo výške 77 195,83 € a to aj vďaka navýšeniu dotácie od zriaďovateľa v priebehu roka. Z grantových prostriedkov od FPU boli obstarané knihy v sume 20 tis. €.

c) Pohonné hmoty nakúpené pre jedno služobné vozidlo knižnice boli v r. 2025 v sume 856,03 € a **nákup pracovných odevov** pre zamestnancov bol v sume 231,20 €.

d) Krátkodobý hmotný majetok bol čerpaný vo výške 65 491,50 €.

Bolo zakúpené zariadenie do viacúčelovej dielne Smartlab, stoličky do zasadačky, tlačiarne, čítačka čiarových kódov, notebooky pre zamestnancov v sume 47 613,30 €, knihovnícke vozíky, mikrofóny, projektor, bezdrôtový panik systém s tlačidlami na oddelenia pre privolanie mestskej polície a ost. majetok. Z grantových prostriedkov FPÚ boli čiastočne uhradené náklady na dielenský stôl a police viacúčelovej dielne Smartlab v sume 2 000 €.

e) Energie (plyn, el. energie a vodné) boli čerpané v r. 2025 vo výške 63 700,94 €, čo boli o 10 % vyššie náklady ako v r. 2024

2) Služby celkom

117 268,69 €

a) Na opravy a údržbu knižnica čerpala sumu 11 508,26 € a to na maľovanie priestorov v budove Kapucínska 3 a vo viacúčelovej dielni s osadením protihlukovej steny, rekonštrukčné práce vo viacúčelovej dielni Smartlab (+ chodba a sociálne zariadenia), montáž pohyb. senzorov ku vchodovým dverám a ost. drobné opravy.

b) Cestovné, tuzemské aj zahraničné bolo v r. 2025 čerpané vo výške 3 531,00 € na služobné cesty z dôvodov školení, konferencií a exkurzií.

Z grantových prostriedkov Národnej agentúry programu ERASMUS+ bola čerpaná v r. 2025 zatiaľ suma 3292,00 €.

c) Náklady na reprezentáciu boli k 31.12.2025 čerpané vo výške 3067,75 € na občerstvenie pri poradách, návštevách a podujatiach hlavne k výročiu založenia knižnice.

d) Ostatné služby knižnice boli čerpané vo výške 95 869,68 € a to hlavne na zazmluvnené služby ako telekomunikačné poplatky, poštovné, vodné a stočné, internet, aktualizácie a údržba knižničného softvéru Dawinci, nájomné zriaďovateľovi za oddelenie knižnice na Laurinskej 5, revízie výťahov, el. zariadení a plynových a tlakových zariadení, GDPR služby, ale aj na propagačné služby, školenia a náklady na kultúrne podujatia (27 005,92 €).

V rámci tejto položky boli uhradené aj náklady na projekt Tvorba koncepcie rozvoja MKB na r. 2026-2031 (15 tis.€ z účelovej dotácie zriaďovateľa).

Z grantových prostriedkov FPU na kultúrne podujatia bolo čerpaných 4 245.- €.

3) Osobné náklady**1 183 953,22 €****Výsledky plnenia plánu práce za rok 2025**

P. č.	Ukazovateľ	Mer. j.	Skutoč. r. 2024	Uprav. rozp. r. 2025	Skutočnosť r. 2025	% pln. roč. plánu	Index 2025 /2024
1.	Pracovníci (prepočítaný stav)	osôb	51,41	52	50,79	97,67	0,99
2.	Mzdové náklady	EUR	760 497,09	814215	814214,24	99,99	1,07
3.	Dohody – mimoprac. pomer	EUR	2169	4752	4752	100,00	2,19
4.	Priemerná mesačná mzda	EUR	1232,73	1 304,83	1 335,92	102,38	1,08

a) Priemerný prepočítaný stav pracovníkov v r. 2025 bol 50,79 osôb. Plánovaný stav bol 52 osôb. Vo fyzických osobách za uvedené obdobie je priemerný stav pracovníkov 58 osôb.

b) Mzdové prostriedky celkom ako záväzný mzdový ukazovateľ neboli prekročené. Plán bol vo výške 814 215 € a skutočnosť bola 814 214,24 €, t. j. 99,99 ročného plánu.

c) Dohody mimo pracovný pomer boli plánované vo výške 4 752 € a rovnaká bola aj skutočnosť čerpania k 31.12.2025 a to 4 752.- €.

d) Priemerná mesačná mzda plánovaná na r. 2025 bola vo výške 1 304,83.- €. Skutočnosť dosiahla výšku 1 335,92 €, čo je oproti ročnému plánu 102,38 %. Index rastu oproti r. 2024 bol 1,08.

B) VÝNOSY**1 676 028,18 €**

1) Tržby z predaja služieb (ú. 602) celkom dosiahli výšku 58 920,57 € t. j. 99,99 % ročného plánu. Z toho príjmy z knižničnej činnosti (registračné poplatky, pokuty, MVS a ost. príjmy) boli vo výške 43 217,30 €. Tržby z prenájmu nebytových priestorov aj s energiami boli vo výške 15 703,27 €.

2) Tržby z predaja majetku (ú. 642) – formou stálej burzy kníh vlastných aj darovaných boli vo výške celkovo 5 588,60 €.

3) Ostatné výnosy, vratky (ú. 648) boli vo výške 47,92 €..

4) Zúčtovanie ost. rezerv (ú. 653) z prevádzkovej činnosti bolo vo výške 8,65 €.

5) Výnosy z bežných transferov od zriaďovateľa (ú. 691) zúčtované vo výške bežných výdavkov organizácie boli v sume 1 417 769,05.- €.

6) Výnosy z kapitálových transferov od zriaďovateľa (ú. 692,694) zúčtované vo vecnej a časovej súvislosti s odpismi boli vo výške 105 239,52 €.

7) Výnosy z bežných transferov od ost. subjektov (ú. 693) zúčtované vo výške výdavkov organizácie (granty FPÚ a Národnej agentúry programu ERASMUS+) boli v sume 29 537.- € a zo ŠR na odmeny (+ odvody do poisťovních fondov) zamestnancom verejnej správy v sume 56 287,37 €.

8) Výnosy z bežných transferov mimo VS (ú. 697) boli vo výške 2629,50 €.

Plnenie ukazovateľov programového rozpočtu MKB k 31. 12. 2025

Cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12. 2025	% k 31. 12. 2025	Komentár
Poskytovať kvalitnú a aktuálnu ponuku dokumentov a informácií obyvateľom, reflektujúcu ich záujmy a informačné potreby efektívnym, prístupným a užívateľsky prívetivým spôsobom.	Prírastok knižničného fondu získaného kúpou (počet knižničných jednotiek)	4 800	5 389	112,3	
	% obnovy knižničného fondu	2 %	3,11	155,5	
	Počet výpožičiek fyzických dokumentov	235 000	267 458	113,8	
	Počet výpožičiek elektronických dokumentov	9 000	11 877	131,0	
	Počet registrovaných užívateľov	8 000	9 900	123,8	
	Počet návštevníkov	90 000	120 715	134,1	
	Implementácia systému RFID ochrany fondu, počet spracovaných dokumentov	200 000	91 453	45,7	
Sprostredkovať neformálne vzdelávanie obyvateľov, prispievajúce k zvyšovaniu ich schopnosti orientácie v spoločnosti a vo svete, zodpovednosti, zamestnanosti, konkurencieschopnosti a podnikavosti, k znižovaniu rizika sociálneho vylúčenia a podporujúce dopady formálneho vzdelávania.	Počet realizovaných vzdelávacích akcií	100	553	553	
	Počet účastníkov vzdelávacích akcií – fyzických aj online	1 000	8 211	821	
Zvyšovať kvalitu života obyvateľov v oblasti kultúry, kvalitného trávenia voľného času, seberealizácie, spoločenského a komunitného života a občianskeho	Počet realizovaných kultúrnych, voľnočasových, spoločenských a komunitných akcií	100	193	193	
	Počet účastníkov kultúrnych, spoločenských a komunitných akcií - fyzicky aj online	2 000	4 061	203	

Cieľ	Ukazovateľ	Cieľová hodnota	Hodnota k 31.12. 2025	% k 31. 12. 2025	Komentár
spolužitia.					
Zvyšovať viditeľnosť, rozpoznateľnosť, atraktivitu a efektívnu komunikáciu služieb a celej organizácie smerom k obyvateľom. Zapájať obyvateľov do tvorby a nastavovania služieb.	<p>Počet realizovaných participatívnych aktivít pri nastavovaní a skvalitňovaní služieb a priestoru</p> <p>Sprevádzkovanie staníc so samoobslužným systémom požičiavania a vracania dokumentov</p> <p>Implementácia užívateľskej registrácie do Bratislavského mestského konta</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>4</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>200</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>Spustenie samoobslužného systému je pripravené na 1. Q. 2026.</p> <p>Implementácia služieb do Bratislavského mestského konta je pozastavená z kapacitných dôvodov dodávateľa.</p>
Poskytovať funkčný, prístupný a atraktívny priestor pre účely štúdia, vzdelávania, kultúrnych, spoločenských a komunitných aktivít, relaxu a voľného času verejnosti, a tým prispieť k skvalitneniu verejného priestoru.	<p>Nový, samostatný bezbariérový vstup do Letnej čítárne U červeného raka</p> <p>Vznik verejného technického laboratória SmartLab</p> <p>Letná čítáreň: počet prevádzkových hodín ročne</p> <p>Letná čítáreň Mičurin: počet prevádzkových hodín ročne</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>900</p> <p>824</p>	<p>0</p> <p>1</p> <p>965</p> <p>552</p>	<p>0</p> <p>100</p> <p>107</p> <p>67</p>	<p>Projekt vstupu do Letnej čítárne je rozšírený o revitalizáciu parčíku, rozpracovaný v štádiu architektonického návrhu a podané žiadosti o stavebné povolenie, a čaká na financovanie z externých (EU) zdrojov.</p> <p>Prevádzka Kúpaliska Mičurin bola skrátaná kvôli počasiu.</p>
Efektívne riadená a dobre fungujúca organizácia	<p>Počet akcií interného vzdelávania</p> <p>Počet účastníkov interného vzdelávania</p> <p>Koncepcia rozvoja organizácie</p>	<p>50</p> <p>350</p> <p>1</p>	<p>59</p> <p>250</p> <p>1</p>	<p>118</p> <p>83</p> <p>100</p>	

Roky v číslach

Výpožičky v roku 2025

<u>spolu</u>	279 335
z toho:	
<u>výpožičky fyzických kníh</u>	267 458
<u>výpožičky fyzických periodík</u>	44 813
<u>výpožičky fyzických špeciálnych dokumentov</u>	7 315
<u>výpožičky e-kníh Palmknihy.cz</u>	8 041
<u>výpožičky detských e- kníh KUBO</u>	2 611
<u>USB výpožičky ONS</u>	1 225

Prírastok knižničného fondu

<u>2025</u>	6 771
<u>2024</u>	6 997
<u>2023</u>	6 746
<u>2022</u>	7 999
<u>2021</u>	5 811

Počet poskytnutých výpožičiek fyzických kníh

<u>2025</u>	267 458
<u>2024</u>	216 209
<u>2023</u>	191 271
<u>2022</u>	178 980
<u>2021</u>	119 923

Počet poskytnutých online výpožičiek (e-knihy, e-časopisy)

<u>2025</u>	11 877
<u>2024</u>	9 027
<u>2023</u>	12 705
<u>2022</u>	9 356
<u>2021</u>	5 763

Registrovaní užívatelia a užívatel'ky

<u>2025</u>	9900
-------------	------

2024	10 332
2023	8 940
2022	8 474
2021	6 413

Registrované deti do 15 rokov

2025	2 430
2024	2 305
2023	1 809
2022	2 055
2021	1 331

Celková návštevnosť knižnice

2025	120 715
2024	110 253
2023	105 041
2022	85 486
2021	54 023

Podakovanie

Vážime si podporu, pomoc a spoluprácu všetkých jednotlivcov a organizácií, vďaka ktorým mohla knižnica v uplynulom roku realizovať svoje aktivity, a vďaka ktorým kultúra aj v zložitej dobe zostáva rozmanitá, otvorená a slobodná.

Ďakujeme!

Bratislava – Hlavné mesto SR,
Oddelenie kultúry Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy,
Bratislavské centrum služieb,
BKIS - Bratislavské kultúrne a informačné stredisko,
Múzeum mesta Bratislavy,
Galéria mesta Bratislavy,
Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave,
Divadlo P. O. Hviezdoslava,
Archív mesta Bratislavy,
Nadácia mesta Bratislavy,
Zoologická záhrada v Bratislave,
Metropolitný inštitút Bratislavy,
Mestská polícia Bratislava,
Magazín In.Ba,
Tootoot,
Inovácie mesta Bratislava,
SVOP, s.r.o.,
Fond na podporu umenia,
ZUŠ Exnárova,
Iniciatíva Inakosť
OZ Proti prúdu,
Depaul Slovensko,
OZ Vagus,
OZ Odyseus,
OZ Mareena,
UNHCR,
OZ DoSlov,
SOS/BirdLife Slovensko,
Národný Trust n.o.,
Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska,
Slovenská autorita pre Braillovo písmo,
Trnka, n. o.,
OZ Apeiron,
OZ Psi na život,
Divadlo Zrakáč,

Časopis Dúha,
OZ Myslím - centrum kultúry nepočujúcich
Združenie Sofia,
Kinedok,
Slovenská organizácia pre vesmírne aktivity,
Kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku,
Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku,
V jednom je sila,
Drž hubu,
Telohra mimoos,
EDUdrama,
OZ Stále dobrí,
Vydavateľstvo Hydra,
BRaK festival,
Noc literatúry,
Víkend otvorených parkov a záhrad,
OZ n:ear,
Jeden svet,
Združenie Spolkov dolnozemských Slovákov,
Diana Čižmárová,
Bianka Ézsölová, Nataša Bošková, Natália Angletová, Barbora Katuščáková, Dávid Hanko

a

iniciatíva Otvorená kultúra!